

Barndop.

1

När vår bror Enok döptes, var han inte mer än 8 dagar gammal. Det var i Visseltofta prästgård. Gudmoren och två faddrar voro med. Gudmor var Ola Jönssons kvinna i Torup, och vittnen voro Nils Månsson i Kulleröd och mors kusin, Elsa Lövström. Gudmodern skulle ge barnet gudmorakakor. Dessa utgjordes av 1 sektekaka, 3 stora kringlor. En vetekrans ovanpå sektekakan och så de tre kringlorna. 2 stora vetebullar ovanpå kringlorna och så några små söta kakor och 4 äpplen och 4 papperskarameller. Sådana gudmorakakor fingo de varje jul, tills de skulle konfirmeras. Jag har fått 14 gånger. Vidare skulle gudmoren ge utstyrsel åt barnet, när det skulle vaccineras, vilket skulle ske året efter de voro födda. Var det en flicka fick hon linne, underklänning, ytterklänning, förkläde, strumpor, skor och mössa. Jag har

forts.

den underkjol, som Elsa fick, och likaså min egen gudmora-
mössa. När barnet skulle konfirmeras skulle det av gud-
moren ha: ett linntyg, en psalmbok och en vetekrans. Det
var det minsta det fick. Var gudmoren förmögen gävo de
gärna också en bibel. Min gudmor var fars husbondemor i
Svanhals, där han tjänat i 13 år. -

Gudmorakakorna skulle gömmas under hela julen
till dan efter trettondedan, då skolan började. Hela julen
gingo barnen och längtade efter den dag, då de skulle få
äta upp sina gudmorakakor. Det var det härligaste man viss-
te.-

Vittnena skulle ge fadderspengar, allra minst
sina 2 kronor. De pengarna skulle föräldrarna förvalta.
Jag fick en silverspeker (4kr.) på en bok. Var det rik-
tigt snälla vittnen skulle de ge barnet var sin bok, då
det konfirmerades.

När man kom hem från prästen, och barnet var

forts.

4172

dopt, blev det gille i två dagar, Kristnagille. De närmaste släktingarna och grannarna voro med. Hemma voro 10 - 12 främmande. Man skulle ej gärna vara flera än alla fingo plats vid bordet. Över natten gingo de hem, men kommo tillbaka på middag dagen efter. Var det riktigt fint skulle det vara sviskonsoppa och vetebröd efter på middagen.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

3

Begravning.

När jag var 10 år, var jag med på begravning efter min farfar. Han hade bott litet ovanom Hallaryd. De buro liket ända upp till Götteryd, och det var nog en halv mil. Fyra bar i sänder och så skiftades de om. De buro med vita band. Det fanns inga blommor eller kransar på kistan. Vi voro ett 30-tal personer. Som förning hade mor med sig en korg med spånkakor. På kakorna voro namnet E.K. (Erik Karlsson) samt ett svart kors. Elva stycken hade grötformar med sig, som de själva delade ut. Man fick nämligen vitgröt och gorän till mellanmål mellan rätterna. Av maten som vi fingo för övrigt, kommer jag blott ihåg ärtsoppan och fläsk. De äldsta bland gubbarna togo upp fällkvivarna och hade hornskeidar med sig. Faster hade brett en hel massa smorgåsar och lagt i en stor bord-

forts.

duk, som var full och sedan hopknuten till ett stort kny-
te. Vidare hade hon en ost med sig. Farbror Ljungberg hade
ett stop brännvin. Sedan liket sänkts i graven och denna
kastats igen och man lagt en lingonriskrans på, så gingo
alla in i sockenstugan. Faster vecklade ut duken med smör-
gåsarna i och sedan sutto vi där och åto, och gubbarna
fingo sig en sup. Prästen var också med där, det var en
liten, gammal och grå gubbe, som hette Hjelmerius. Begrav-
ningen varade även dagen efter med gille. Man hade ju ej
riktiga sängplatser åt alla, utan ett tiotal bäddades åt
på golvet. Tredje dagen var det auktion och bouppteckning.

Stämne
Västra Götaland
Visseltofta
Mars 1931

4172

Agnet. Oefthalin
Jönköping
Här är Anna Johanna, f. 1870.
Född 1870. i Visseltofta

Julagille.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

6.

Nyårsafton var det alltid rusthålls-
räkning i Torup. Det var en knekt, som hette Malm, som
var för Torup och flera gårdar. Han fick alltid sin av-
löning nyårsafton, och då skulle gubbarna samlas i Torup,
ty där hade knekten sin kista med kläder och sitt till-
håll. Vi voro med både mor och far och alla fem glyttarna.
Man samlades vid tretiden, och voro där och hade nyårs-
vaka. Först fingo vi kaffe och kakor och sedan kvällsmat.
Denna bestod av smör, bröd, sylta och hackkorv och gris-
tunga, stuvad vitkål, kokt fläsk, kokt korv och så lut-
fisk och potatis. Till sist fingo vi risgröt och rögröt
och mjölk, Mellan rätterna dansade de unga kring granen,
gjorde jullekar och ringdanser och sjöngo bl.a.: "Morsa

forts.

lillå stua står i ljusan läga o.s.v." Man lekte lekar t.ex.

"Stjälå makar", "Ge varandra nyårsgåva." Den sistnåmnda leken

7

tillgåick sålunda: Några sutto runt om i ett rum. Två personer gingo omkring, Den förste delade ut personnamn, till var och en, sedan kom den andre och beståmde vad de skulle ha dem till. Det kunde bli mycket tokigt och galet. T. ex. en person till att koka kaffe med. Sedan skulle de gå till personen i fråga och tacka för lånet. Av det hela blev ju bara skratt. Ungdomen gjorde åven pantlekar. De åldre sutto och drucko toddy efter maten, pratade och spelade kort. Sedan fick man kaffe och kakor innan man skiljdes åt. Så fick knekten sitt/av var och en och så fick han dessutom vara med på kalaset.

Höstagille.

I Torup gjorde man alltid höstagille söndagen efter då höhösten var färdig. Alla, små och stora, som varit och hjälpt till med hösten, skulle vara med. Vi samlades på förmiddagen och fingo frukost och kaffe och ibland även middag. Till middagen brukade det vara bruna bönor och fläsk, litet kalvkött och potatis och så svis-konsoppa och risgröt. Efteråt blev det dans. Vi brukade hålla på hela dagen. Per Jonass brukade spela dragspel och så dansade vi i stugan.

Sedan blev det ej något mera gille förrän på julen, julagillet.

4172

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

9

Förning.

En ordentlig förning bestod av följande

2 sektekakor, 1 vetelimpa, 3 tjog gorå, 1 form risgröt,
3 tjog stora vida kringlor och 2 skålpund smör.

Vindelöpa. V. Gärings. Sk. 4172

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

10

Fåren.

Fåren slaktades tills man skulle taga upp potatisen. Då hade fläsket från föregående år tagit slut. Färlåren saltades och rökades och användes till pålägg på smörgåsar.

4172

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

11

Ordstäv.

" När du har harvat, vad jag har plöjt,
då får du känna, vad jag har döjt." (Hur svårt den andre
haft det.)

Ordstäv.

Strömbergs Ola var sadelmakare till yrket och en stor ljugare. En gång gick han dock kugg. En julmorgon när man skulle till julottan var det en ryslig snöyra. "Ja, nog har jag varit vid hundra julottor men aldrig sådant vär som i dag," sa Strömbergs Ola. Det blev sedan ett ordstäv.

Ordstäv.

"Hon tuggar och lägger i ra' likasom
Sten Lisa jöre till sina glyttar." (De tuggade maten till
barnen.) Det ordstävet hade de allmänt, om någon samlade
på sig och ej kom undan med arbetet.

Kyrkobesök.

När kvinnorna gingo till kyrkan hade de alltid en liten kryddosa med sig i kjortellommen. Denna dosa var gjord av svartlackerat trä, med en röd ros på locket. Kryddorna i dosan voro anis, fenkol, kummin och litet pepparmynt. Under predikan togo de upp dosorna och sutto och tuggade och så bjödo de alla, som sutto i samma bänk. En barnakvinna skulle ha särskilt fina kryddor att bjuda på.

Kyrkotagning.

Då ett barn var fött, skulle alltid modern kyrkotagas. Innan detta skett fick hon inte gå till närmaste stuga. Kyrkotagningen brukade ske omkring sex veckor efter barnets födelse. Kyrkotagningen skedde nere vid dörren i kyrkan. Efter hustruns kyrkotagning var det vanligt, att maken skänkte något till kyrkan, vilket upplästes i kyrkan efter predikan: "Den och den har skänkt så eller så mycket till kyrkan vid sin hustrus kyrkotagning." Barnets gudmor skulle följa modern till kyrkan. Efteråt blev det kyrkogångsgille. Till det^a bjöds först och främst gudmodern och så den närmaste släkten och grannarna.

Fattigauktion.

Barn, som föräldrarna ej kunde försörja, auktionerades bort på öppen auktion. Samma var förhållandet även med gamla, orkeslösa, som ej kunde försörja sig själva. Den lägstbjudande, och det var aldrig någon, som frågade efter om han var lämplig eller ej, fick den. Både Olof och Tor Ohlss i Torup hade sådana barn. Somliga utav dem gingo aldrig i någon skola.

4172

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

17

Träskor.

Träskomakare Sjögren hade vi 2 dagar på sommaren, och då gjorde han så många träskor, som vi gjorde åt under hela året. Det blev en tjugo par. Mor och far skulle ha tre par var, vilket även pojkarna skulle ha, vi flickor ringo nöja oss med två par var. Träskorna gjordes utav björk. Vi använde jämt träskor utom då vi skulle gå till kyrkan, då vi hade skor. Jag började gå med träskor, då jag var ett och ett halvt år gammal.